

НАРЕДБА № 5 от 3 юни 2016 г. за предучилищното образование

В сила от 01.08.2016 г.

Издадена от министъра на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.46 от 17.06.2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.72 от 31.08.2018 г., доп. ДВ. бр.72 от 13.09.2019 г., изм. ДВ. бр.77 от 1.09.2020г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 2.10.2020 г., доп. ДВ. бр.95 от 6.11.2020 г., изм. и доп. ДВ. бр.75 от 10.09.2021 г., изм. и доп. ДВ. бр.12 от 11.02.2022 г.

Глава първа. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) С тази наредба се определя държавният образователен стандарт за предучилищното образование, както и:

1. организацията на дейностите в предучилищното образование;
2. изискванията към прилагането на програмна система;
3. механизмът за взаимодействие между участниците в процеса на предучилищното образование.

(2) Държавният образователен стандарт е съвкупност от изисквания за резултатите от обучението и определя:

1. образователните направления, по които се осъществява предучилищно образование;
2. целите и съдържанието на отделните образователни направления;
3. изискванията за резултатите от обучението по всяко образователно направление в отделните възрастови групи.

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Предучилищното образование се осъществява от детските градини.

(2) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Задължителното предучилищно образование освен от детските градини може да се осъществява и от училищата, които могат да осигурят условия за това, при условията и по реда на държавния образователен стандарт за предучилищното образование и на държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, а за децата на 4-годишна възраст - само когато в населеното място няма детска градина.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) По решение на кмета на общината задължителното предучилищно образование се осъществява само от детски градини.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Разпоредбите на тази наредба се прилагат съответно от училищата, които осъществяват задължително предучилищно образование, както и от специалните училища, които осъществяват предучилищното образование за деца със сензорни увреждания.

Чл. 3. Предучилищното образование се осъществява при осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и възможности за опазване на физическото и психическото му здраве.

Глава втора.
ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Раздел I.

Продължителност на предучилищното образование. Групи

Чл. 4. (1) Децата може да постъпят за предучилищно образование не по-рано от учебната година, която започва в годината на навършване на тригодишна възраст.

(2) За предучилищно образование по преценка на родителя и/или при липса на яслена група в съответното населено място, както и при наличие на свободни места в детската градини може да постъпят и деца, навършили две години към началото на учебната година на постъпването. Предучилищното образование в тези случаи се осъществява при условията и по реда на тази наредба, като се вземат предвид възрастовите характеристики на детето.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г. (**)) Предучилищното образование е задължително от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 4-годишна възраст на детето, като родителите избират вида на организацията на предучилищното образование по чл. 14.

Чл. 5. (1) Предучилищното образование осигурява възпитание, социализиране, обучение и отглеждане на децата до постъпването им в I клас.

(2) Отговорните институции си сътрудничат с цел гарантиране обхвата на децата в задължителното предучилищно образование.

Чл. 6. Постъпването на децата за предучилищно образование се осъществява целогодишно при спазване на условията по чл. 4.

Чл. 7. (1) Записването, отписването и преместването в общинските детски градини за всеки вид организация по чл. 14 се извършват съгласно наредба на общинския съвет, а за държавните детски градини - с акт на съответния финансиращ орган.

(2) Записването и отписването на децата в частните детски градини и училища се извършват при условията и по реда, определени от детската градина и в договора за обучение.

(3) Записването, отписването и преместването на деца за задължително предучилищно образование в общинските училища се осъществяват при условията и по реда на ал. 1.

(4) За записването, отписването и преместването на деца за задължително предучилищно образование в държавните училища се прилагат актове, издадени от съответния финансиращ орган.

(5) Записването и отписването на децата в частните детски градини се извършват при условията и по реда, определени от детската градина и в договора за обучение.

Чл. 8. (1) Предучилищното образование се организира във възрастови групи, както следва:

1. първа възрастова група - 3- - 4-годишни, а в случаите на чл. 4, ал. 2 - 2 - 4 години;

2. втора възрастова група - 4- - 5-годишни;

3. (изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) трета възрастова група - 5- - 6-годишни;

4. (изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) четвърта възрастова група - 6- - 7-годишни.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Продължителността на предучилищното образование във всяка възрастова група по ал. 1 е една учебна година, с изключение на първа възрастова група само в случаите на чл. 4, ал. 2.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Задължителното предучилищно образование се осъществява във втора, трета и четвърта възрастова група.

Чл. 9. (1) Децата от възрастовите групи по чл. 8, ал. 1 в зависимост от броя им се разпределят в групи.

(2) При недостатъчен брой за сформирание на отделна група от деца в съответната възрастова група по ал. 1 може да се сформира разновъзрастова група.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Разновъзрастова група може да се сформира и след решение на педагогическия съвет, когато програмната система на детската градини предвижда това.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Броят на групите по ал. 1 в рамките на отделните възрастови групи, както и броят на децата в тях се определят при условията на чл. 60 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г., доп. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.) Децата записани за задължително предучилищно образование в целодневна, полудневна и почасова организация в периода на учебното време, могат да отсъстват само по здравословни или по други уважителни причини, удостоверени с документ от компетентен орган, както и по семейни причини.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.) Отсъствията на децата по ал. 1 по семейни причини е допустимо за не повече от 10 дни за съответната учебна година с писмено уведомяване от родителите в срок, определен с Правилника за дейността на детската градина или училището.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.) Извън случаите по ал. 2 отсъствие на децата, записани за задължително предучилищно образование е допустимо и за времето на ваканциите, определени в училищното образование за съответната година със заповед на министъра на образованието и науката, както и в случаите, когато присъственият образователен процес е временно преустановен по задължително предписание на компетентен орган, определен с нормативен акт.

(4) В частните детски градини посещенията на децата и заплащането на такса се извършват при условията и по реда, определени от детската градина с договора за обучение.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 75 от 2021 г.) (1) При обявена извънредна епидемична обстановка, когато присъственият образователен процес в детската градина или училището не е преустановен, при наличие на регистрирана 14-дневна заболяемост над 250 на 100 000 души от населението в съответната област децата, записани за задължително предучилищно образование, могат да отсъстват по желание на родителя след писмено уведомяване на директора.

(2) Отсъствията на децата са допустими само за периода, за който в съответната област е регистрирано нивото на заболяемостта по ал. 1.

(3) Отсъствията по ал. 1 са отсъствия по уважителни причини.

Раздел II.

Организация на учебното и неучебното време

Чл. 11. (1) Предучилищното образование се организира в учебни години.

(2) Учебната година в предучилищното образование започва на 15 септември и е с продължителност 12 месеца. В случай че 15 септември е почивен ден, тя започва на първия следващ работен ден.

(3) Учебната година включва учебно и неучебно време.

(4) Неучебното време по ал. 3 е времето без педагогически ситуации по чл. 13, както и времето извън учебните дни в периода по чл. 12.

(5) В учебното време се организират както основна, така и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, а в неучебното време без педагогически ситуации - само допълнителни форми.

Чл. 12. (1) Учебното време през учебната година е в периода от 15 септември до 31 май на следващата календарна година.

(2) Учебното време се организира в учебни седмици и в учебни дни.

(3) Учебната седмица е с продължителност пет учебни дни и съвпада с работната седмица.

(4) В случай на разместване на почивните дни през годината на основание чл. 154, ал. 2 от Кодекса на труда обявените почивни дни са неучебни, съответно обявените работни дни са учебни за децата.

(5) Учебният ден включва основните и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, както и време за почивка и самостоятелни дейности по избор на детето.

Чл. 13. Неучебното време без основни форми на педагогическо взаимодействие е в периода от 1 юни до 14 септември.

Чл. 14. (1) Предучилищното образование се осъществява при целодневна, полудневна, почасова или самостоятелна организация.

(2) Целодневната и полудневната организация се осъществява в отделни групи в съответствие с чл. 9, ал. 1.

(3) Почасовата организация се осъществява за отделно дете в групите за целодневна или полудневна организация, а самостоятелната - за отделно дете извън групите по чл. 9, ал. 1.

Чл. 15. (1) Целодневната организация осигурява възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата в рамките на 12 астрономически часа на ден през учебната година.

(2) Началният час на сутрешния прием и крайният час за изпращане на децата за деня се определят с Правилника за дейността на детската градина или училището.

(3) В целодневната организация в учебното време се редуват основна и допълнителни, а в неучебното време - само допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, като се осигуряват и:

1. условия и време за игра, почивка, включително следобеден сън;

2. условия и време за хранене - сутрешна закуска, обяд и две задължителни подкрепителни закуски - между сутрешната закуска и обяда и между обяда и вечерята;

3. дейности по избор на детето.

(4) Учителите в групата определят редуването на формите на педагогическо взаимодействие и организират деня на детето в предучилищното образование.

(5) При целодневна организация за една група в детската градина задължително се назначават най-малко двама учители, които работят съвместно в групата поне един час дневно.

(6) При целодневна организация за една група в детската градина задължително се назначава най-малко един помощник-възпитател.

Чл. 16. (1) Полудневната организация осигурява възпитание, социализация, обучение и отглеждане на децата в рамките на 6 последователни астрономически часа на ден преди обяд през учебната година.

(2) Началният час на сутрешния прием и крайният час на изпращането на децата за деня се определят с Правилника за дейността на детската градина или училището.

(3) В полудневна организация в учебното време се редуват основна и допълнителни, а в неучебното време - само допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, като се осигуряват и:

1. условия и време за игра и почивка;
2. условия и време за закуска;
3. дейности по избор на детето.

(4) Учителите в групата определят редуването на формите на педагогическо взаимодействие и организират деня на детето в предучилищното образование.

Чл. 17. (1) Почасовата организация осигурява възпитание, социализация, обучение и отглеждане в рамките на 3 последователни астрономически часа на ден.

(2) Началният час на сутрешния прием и крайният час на изпращането на децата за деня се определят с Правилника за дейността на детската градина или училището.

(3) Почасовата организация се осъществява само през учебното време.

(4) В почасовата организация се организират основна форма, а ако продължителността на престоя на детето позволява - и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, като се осигуряват условия и време за игра, почивка и дейности по избор на детето.

(5) Почасовата организация се осъществява заедно с децата в група за целодневна или за полудневна организация, като в една група може да се включват не повече от 2 деца на почасова организация над максималния брой деца, определен в съответствие с разпоредбите на чл. 60, ал. 1 и 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

(6) Почасовата организация не се отнася до дейностите, които се организират като допълнителна услуга по отглеждане на децата по чл. 68 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Чл. 18. (1) Самостоятелната организация включва възпитание, социализация, обучение и отглеждане на детето, организирано от родителя, и проследяване постиженията на детето от детската градина или училището в началото и в края на учебното време по чл. 12, ал. 1.

(2) Самостоятелната организация се провежда по заявено желание на родителя за съответната учебна година и след одобрение от експертната комисия в регионалното управление по образование по чл. 67, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

(3) Към заявлението по ал. 2 се прилагат:

1. (изм. - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) декларация, съдържаща данни за детето и родителите - трите имена, ЕГН, постоянен и настоящ адрес; при подаването ѝ се представят оригиналът на акта за

раждане на детето и лична карта на родителите за проверка на декларираните данни;

2. (отм. - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.)

3. декларация за наличие на среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и за опазване на физическото и психическото му здраве и благополучие;

4. програма за развитие на детето, която задължително съдържа:

а) избрани методики и подходи, съобразени с възрастта, индивидуалните потребности и интересите на детето и гарантиращи постигането на целите по чл. 5 от Закона за предучилищното и училищното образование;

б) примерно разпределение на теми за постигане на компетентностите по чл. 28, ал. 2 за съответната възрастова група;

в) списък на избраните познавателни книжки и учебни помагала.

(4) Експертната комисия в едномесечен срок от подаване на заявлението по ал. 2 и анализ на документите по ал. 3 одобрява или отказва да одобри включването на детето в самостоятелна организация.

(5) Експертната комисия отказва да одобри включването в самостоятелна организация, когато:

1. не представи някой от документите по ал. 3;

2. не е осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и за опазване на физическото и психическото му здраве и благополучие;

3. представената програма не гарантира постигането на някоя от целите по чл. 5 от Закона за предучилищното и училищното образование;

4. избраните методики и подходи не са съобразени с възрастта, индивидуалните потребности и интересите на детето.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) За установяване на верността на декларираните обстоятелства по ал. 3, т. 3 експертната комисия може да извършва проверки на място.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Експертната комисия по ал. 4 може да провежда събеседване с детето и с родителите преди вземането на решението по ал. 4.

(8) Постиженията на детето в съответствие с чл. 28, ал. 2, възпитавано, социализирано, обучавано и отглеждано при самостоятелна организация, се определят от учители в детската градина или училището в началото и в края на учебното време по чл. 12, ал. 1.

(9) За провеждане на дейността по ал. 8 родителите осигуряват присъствието на детето в определен от детската градина или училището ден и час.

(10) Дете, включено в самостоятелна организация, което в края на учебното време по чл. 12, ал. 1 не постига компетентностите по чл. 28, ал. 2, от следващата учебна година се включва в целодневна, полудневна или почасова организация на предучилищно образование по избор на родителите.

Чл. 18а. (Нов - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2022 г., в сила от 11.02.2022 г.) Когато поради извънредни обстоятелства присъствието във формите на педагогическо взаимодействие в детската градина или в училището е преустановено фактически или с акт на компетентен орган, след заповед на министъра на образованието и науката педагогическото взаимодействие в детската градина, съответно в училището, се осъществява, доколкото и ако е възможно, от разстояние в

електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии и с участието на родителите.

(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2022 г., в сила от 11.02.2022 г.) Когато поради извънредни обстоятелства присъствието във формите на педагогическо взаимодействие е преустановено фактически или с акт на компетентен орган за отделна група/отделни групи, педагогическото взаимодействие за периода на преустановяването след заповед на директора на детска градина или на училището се осъществява, доколкото и ако е възможно, от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии и с участието на родителите. Директорът на детската градина или на училището уведомява незабавно началника на РУО за преустановяването, за причините за това, както и за преминаването към педагогическо взаимодействие от разстояние в електронна среда.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 12 от 2022 г., в сила от 11.02.2022 г.) Педагогическото взаимодействие от разстояние в електронна среда подпомага придобиването на компетентностите по чл. 28, ал. 2, като използваните ресурси се избират от педагогическите специалисти в съответствие с възрастта на децата.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 12 от 2022 г., в сила от 11.02.2022 г.) Продължителността на педагогическото взаимодействие с дете от разстояние в електронна среда се определя от педагогическите специалисти в съответствие с възрастта на децата, но не може да надвишава 30 минути дневно.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 12 от 2022 г., в сила от 11.02.2022 г.) Проследяването на постиженията от осъщественото педагогическо взаимодействие от разстояние в електронна среда се извършва чрез наблюдение от страна на педагогическите специалисти и чрез обсъждане с родителите.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 12 от 2022 г., в сила от 11.02.2022 г.) В периода на провеждане на педагогическото взаимодействие от разстояние в електронна среда на децата не се пишат отсъствия.

Чл. 18б. (Нов - ДВ, бр. 75 от 2021 г.) (1) При обявена извънредна обстановка родителите на деца, записани в детската градина или училището, могат да подадат заявление за включване на детето в самостоятелна организация по чл. 18, ал. 1 до директора от 1-во до 5-о число на всеки месец.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат документите по чл. 18, ал. 3, т. 1, 3 и т. 4, буква "в".

(3) Експертната комисия по чл. 18, ал. 2 в 14-дневен срок от подаване на заявлението по ал. 1 и анализ на документите по ал. 2 одобрява или отказва да одобри включването на детето в самостоятелна организация.

(4) На местата на децата, записани в самостоятелна организация по ал. 1, не може да бъдат приемани други деца, които да посещават детската градина или съответно училището.

(5) Експертната комисия по чл. 18, ал. 2 има право да откаже включването в самостоятелна организация, когато не е предоставен някой от документите по ал. 2 или няма осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и за опазване на физическото и психическото му здраве и благополучие.

(6) Педагогическите специалисти оказват подкрепа на семействата на децата, записани в самостоятелна организация по ал. 1, при условия и по

ред, определени в правилника за дейността на детската градина или училището.

Чл. 19. (1) При заявено желание на родителите и срещу заплащане детската градина или училището може да осигури условия на територията си за организиране на педагогически дейности, които не са дейност на детската градина или училището.

(2) Дейностите по ал. 1 се извършват извън времето за провеждане на основните форми на педагогическо взаимодействие и се организират при спазване на действащото законодателство.

(3) Дейностите по ал. 1 се организират за децата, които посещават детската градина или училището.

Чл. 20. Видът на организацията на всяка група в детската градина или за отделно дете в случаите на почасова и самостоятелна организация се определя от директора на детската градина в съответствие с желанието на родителите след съгласуване с финансиращия орган.

Чл. 20а. (Нов - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) Съобразно очакваните резултати по образователните направления по чл. 28, ал. 2 по време на учебната година децата може да участват в организирани прояви, изяви и мероприятия и организирано да посещават природни обекти, обществени, културни и научни институции, които посещения не са предмет на уреждане от наредбата по чл. 79, ал. 5 от Закона за туризма.

(2) Редът и начинът на организиране на посещенията на природни обекти, прояви, изяви и мероприятия в обществени, културни и научни институции се определят в правилника за дейността на детската градина или училището, а провеждането им се контролира от директора.

(3) Посещението и/или участието в прояви, изяви и мероприятия, организирани от други институции и провеждани в населеното място на детската градина или училището, се разрешават от директора на детската градина или училището по реда и начина, определени по ал. 2.

(4) За всички дейности по организирано извеждане на децата от населеното място на детската градина или училището се изисква информирано писмено съгласие на родител. Редът, начинът и сроковете за уведомяване на родителите, получаването и съхранението на информираното писмено съгласие се определят в правилника за дейността на детската градина или училището.

Раздел III. Форми на педагогическо взаимодействие

Чл. 21. (1) Педагогическото взаимодействие е процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето, в който основни участници са учителят и детето.

(2) При провеждането на педагогическото взаимодействие учителите използват игровата дейност за постигането на компетентностите по чл. 28, ал. 2.

(3) Детската градина и училището осигуряват игрова дейност във всички видове организация на предучилищното образование през учебното и неучебното време.

(4) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Детската градина и училището осигуряват игри на открито за децата от всички възрастови групи поне два астрономически часа дневно при целодневна

организация и поне един астрономически час дневно при полудневна организация винаги когато климатичните условия позволяват това.

Чл. 22. (1) Педагогическото взаимодействие в предучилищното образование се организира в основна форма и в допълнителни форми.

(2) Формите на педагогическото взаимодействие по ал. 1 се организират в съответствие с прилаганата в детската градина или училището програмна система при зачитане на потребностите и интересите на децата.

Чл. 23. (1) Основната форма на педагогическо взаимодействие е педагогическата ситуация, която протича предимно под формата на игра.

(2) Педагогическите ситуации се организират само в учебното време по чл. 12, ал. 1 и осигуряват постигането на компетентностите по чл. 28, ал. 2.

(3) Конкретното разпределяне на педагогическите ситуации по образователни направления се осъществява в седмично разпределение.

(4) Седмичното разпределение по ал. 3 се разработва по възрастови групи от учителите на конкретната група преди началото на учебната година и се утвърждава от директора на детската градина.

Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Минималният общ седмичен брой на педагогическите ситуации за постигане на компетентностите по чл. 28, ал. 2 е:

1. за първа възрастова група - 11;
2. за втора възрастова група - 13;
3. за трета възрастова група - 15;
4. за четвърта възрастова група - 17.

(2) Максималният общ седмичен брой на педагогическите ситуации за всяка възрастова група не може да надвишава минималния общ брой по ал. 1 с повече от пет педагогически ситуации - за целодневна организация, и с повече от две педагогически ситуации - за полудневна и почасова организация.

(3) В детските градини и училищата, които прилагат иновативни и авторски програмни системи, максималният общ седмичен брой на педагогическите ситуации за всяка възрастова група може да включва до две педагогически ситуации седмично над максималния общ брой по ал. 2.

Чл. 25. Продължителността на една педагогическа ситуация по преценка на учителя е от 15 до 20 минути - за първа и за втора възрастова група, и от 20 до 30 минути - за трета и за четвърта възрастова група.

Чл. 26. (1) В допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се разширяват и усъвършенстват отделни компетентности от посочените в чл. 28, ал. 2, които допринасят за личностното развитие и за разнообразяване на живота на детето.

(2) Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се организират от учителя на групата извън времето за провеждане на педагогическите ситуации.

(3) Допълнителните форми се организират както в учебното време по чл. 12, ал. 1, така и в неучебното време по чл. 13.

(4) Допълнителните форми се организират по преценка на учителя в съответствие с програмната система, прилагана в детската градина, цялостната организация на деня и с интересите и потребностите на децата.

Глава трета. СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Раздел I. Съдържание на предучилищното образование

Чл. 27. Предучилищното образование полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата, вземайки предвид значението на играта в процеса на педагогическото взаимодействие.

Чл. 28. (1) Предучилищното образование създава условия за:

1. цялостно развитие на детската личност;
2. придобиване на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование.

(2) Компетентностите по ал. 1, т. 2 са дефинирани като очаквани резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по образователни направления:

1. Български език и литература (приложение № 1);
2. Математика (приложение № 2);
3. Околен свят (приложение № 3);
4. Изобразително изкуство (приложение № 4);
5. Музика (приложение № 5);
6. Конструирание и технологии (приложение № 6);
7. Физическа култура (приложение № 7).

Чл. 29. (1) Процесът на предучилищното образование е подчинен на прилагането на програмна система като част от стратегията за развитието на детската градина, съответно на училището, която се приема с решение на педагогическия съвет.

(2) Програмната система е цялостна концепция за развитието на детето с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, подчинени на обща цел.

(3) Програмната система трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да създава условия за придобиването на компетентностите по всяко от образователните направления по чл. 28, ал. 2;
2. да отчита спецификата на детската градина или училището и на групите;
3. да съответства на интересите, възможностите и възрастовите характеристики на децата.

(4) В програмната система се включват:

1. подходи и форми на педагогическо взаимодействие;
2. разпределение на формите на педагогическо взаимодействие;
3. тематично разпределение за всяка възрастова група;
4. механизъм на взаимодействие между участниците в предучилищното образование.

Чл. 30. (1) Тематичното разпределение по чл. 29, ал. 4, т. 3 осигурява ритмичното и балансираното разпределяне на съдържанието по образователните направления по чл. 28, ал. 2 и включва темите за постигане на отделни компетентности като очаквани резултати от обучението, както и методите и формите за проследяване на постиженията на децата.

(2) Тематично разпределение се разработва, като се отчитат интересите на децата и спецификата на образователната среда.

Чл. 31. (1) Държавните, общинските и частните детски градини, съответно училища, може да прилагат иновативни и авторски програмни системи.

(2) Чрез иновативните и авторските програмни системи в педагогически ситуации се придобиват и допълнителни компетентности, включително и извън образователните направления по чл. 28, ал. 2.

(3) Допълнителните компетентности по ал. 2 се определят в програмната система по образователни направления и възрастови групи.

Чл. 32. За постигането на компетентностите по чл. 28, ал. 2, както и за постигането на допълнителни компетентности не се допуска задаването на домашна работа и работа с познавателните книжки вкъщи.

Раздел II.

Проследяване на резултатите от предучилищното образование

Чл. 33. (1) Проследяването на постиженията на детето се осъществява от учителите на съответната група в началото и в края на учебното време по чл. 12, ал. 1 по образователните направления.

(2) Проследяването на постиженията на децата за всяка възрастова група се определя от учителите в съответствие с методите и формите по чл. 30, ал. 1 и отразява съответствието с очакваните резултати по чл. 28, ал. 2.

Чл. 34. (1) Резултатите от проследяването на постиженията на детето се вписват в дневника на групата.

(2) След изпълнение на дейностите по ал. 1 учителите информират родителите за индивидуалните постижения на детето.

Чл. 35. (1) В хода на предучилищното образование постиженията на детето се отразяват в детско портфолио.

(2) Съдържанието на портфолиото се определя с Правилника за дейността на детската градина или на училището. В края на предучилищното образование с цел осигуряване на продължаващо взаимодействие между родителите и образователните институции портфолиото им се предава.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) В 14-дневен срок преди края на учебното време по чл. 12, ал. 1 учителят на съответната група установява готовността на децата, които ще постъпят в първи клас през следващата учебна година, за училище.

(4) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Родителите, които желаят децата им да постъпят в първи клас от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 6-годишна възраст на детето, уведомяват за това директора на детската градина най-късно до един месец преди края на учебното време.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Готовността на детето за училище отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие.

Чл. 36. (1) (Изм. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.) Детската градина, съответно училището, издава удостоверение за задължително предучилищно образование за децата от групите за задължително предучилищно образование.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 77 от 2020 г., в сила от учебната 2020 - 2021 г.)

(3) Удостоверението по ал. 1 описва готовността на детето за постъпване в първи клас и в съответствие с очакваните резултати по чл. 28, ал. 2.

(4) В удостоверението може да се правят препоръки за насърчаване и мотивиране за участие на детето в допълнителни дейности и/или за включването му в допълнителна подкрепа за личностно развитие.

(5) Когато здравословното състояние на детето не позволява постъпване в първи клас и в удостоверението по ал. 1 са направени препоръки за включването му в допълнителна подкрепа за личностно развитие, началото на училищното образование за това дете може да се отложи с една учебна година при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за приобщаващо образование.

(6) (Нова - ДВ, бр. 72 от 2019 г.) При постъпване в първи клас родителите задължително предоставят копие от удостоверението за задължително предучилищно образование на директора на съответното училище, ако детето е било включено в задължително предучилищно образование.

Глава четвърта. **СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ УЧАСТНИЦИТЕ В** **ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

Чл. 37. (1) Предучилищното образование като процес на възпитание, социализация и обучение на децата се осъществява при взаимодействие и сътрудничество с родителите.

(2) Родителите са участници и партньори в предучилищното образование заедно с децата, учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

Чл. 38. Сътрудничеството и взаимодействието между учителите, директорите и другите педагогически специалисти и родителите създават условия за постигане на целите по чл. 5 от Закона за предучилищното и училищното образование, както и за формиране на положително отношение към детската градина и училището и мотивация за учене.

Чл. 39. (1) (Предишен текст на чл. 39 - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина, съответно училището, се осъществяват при условия и по ред, определени с Правилника за дейността на детската градина или училището, чрез:

1. индивидуални срещи в удобно за двете страни време;
2. родителски срещи;
3. присъствие и участие на родителите в процеса на предучилищното образование;
4. други форми за комуникация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Детската градина изработва и прилага модел за работа със семействата и децата в периода на адаптация от семейната среда към детската градина, който е неразделна част от Правилника за дейността на детската градина.

(3) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2020 г., в сила от 02.10.2020 г.) Моделът по ал. 2 задължително включва краткосрочно присъствие на родителите в детската градина. Продължителността на присъствието на родителите, както и дейностите, в които могат да участват, се определят предварително на индивидуални срещи между учителите и родителите.

Чл. 40. Формите на сътрудничество по чл. 39, т. 3 се определят съвместно от директорите, учителите, другите педагогически специалисти и родителите.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 4 във връзка с чл. 22, ал. 2, т. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование.

§ 2. Тази наредба влиза в сила от 1 август 2016 г. и отменя Наредба № 4 от 2000 г. за предучилищно възпитание и подготовка (обн., ДВ, бр. 80 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 70 от 2005 г.).

§ 3. В срок до 15 септември 2016 г. детската градина или училището актуализира и приема своята стратегия в съответствие с изискванията на чл. 29, ал. 1.

Заключителни разпоредби

КЪМ НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 5 ОТ 2016 Г. ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (ОБН. - ДВ, БР. 72 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 31.08.2018 Г.)

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби

КЪМ НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 11 ОТ 2016 Г. ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ УЧЕБНАТА 2020 - 2021 Г.)

§ 9. Наредбата влиза в сила от учебната 2020 - 2021 г. с изключение на § 2, 3 и 4, които влизат в сила за учебната 2022 - 2023 г.

Преходни и Заключителни разпоредби

КЪМ НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 5 ОТ 2016 Г. ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 85 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 02.10.2020 Г.)

§ 10. Отсъствията на децата по чл. 10, ал. 1 през учебно време по семейни причини за учебната 2020 - 2021 година са допустими за не повече от 20 дни при условията на чл. 10, ал. 2.

§ 11. (1) През учебната 2020 - 2021 година родителите на деца, записани в съответната детска градина/училище, могат да подадат заявление за включване на детето в самостоятелна организация по чл. 18, ал. 1 до директора на детската градина/училището от 1-во до 5-о число на всеки месец.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. декларация, съдържаща данни за детето и родителите - трите имена, ЕГН, постоянен и настоящ адрес; при подаването ѝ се представят оригиналът на акта за раждане на детето и лична карта на родителите за проверка на декларираните данни;

2. декларация за наличие на среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и за опазване на физическото и психическото му здраве и благополучие;

3. списък на избраните познавателни книжки и учебни помагала.

(3) Експертната комисия в 14-дневен срок от подаване на заявлението по ал. 1 и анализ на документите по ал. 2 одобрява или отказва да одобри включването на детето в самостоятелна организация.

(4) На местата на децата, записани в самостоятелна организация по ал. 1, не може да бъдат приемани други деца, които да посещават детската градина или съответно училището.

(5) Експертната комисия има право да откаже включването в самостоятелна организация, когато не е предоставен някой от документите по ал. 2 или няма осигурена среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и за опазване на физическото и психическото му здраве и благополучие.

(6) Педагогическите специалисти оказват подкрепа на семействата на децата, записани в самостоятелна организация по ал. 1, при условия и ред, определени в Правилника за дейността на детската градина.

§ 12. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 13. Разпоредбата на § 2 се прилага при условията на § 16 и 17 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ДВ, бр. 82 от 2020 г.).

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ НАРЕДБА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 5 ОТ 2016 Г. ЗА
ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 06.11.2020 Г.)

§ 1. (1) През учебната 2020 - 2021 година деца, записани за задължително предучилищно образование в целодневна, полудневна и почасова организация в детска градина/училище в област, попадаща в червена или в оранжева зона съобразно критериите на Министерството на здравеопазването за усложнена епидемична обстановка, могат да отсъстват по желание на родителя след писмено уведомяване на директора.

(2) Отсъствията на деца по ал. 1 са допустими за определен период, посочен в заповед на министъра на образованието и науката, издадена за конкретна община.

(3) Заповедта по ал. 2 се издава въз основа на мотивирано предложение на кмета на общината, направено след препоръка на съответната регионална здравна инспекция и/или на областния/общинския координационен щаб поради нарастващ или голям брой заразители на COVID-19 и/или карантинирани жители.

(4) Отсъствията по ал. 1 са отсъствия по уважителни причини.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

**Заключителни разпоредби
КЪМ НАРЕДБА за изменение и допълнение на Наредба № 5 от 2016
г. за предучилищното образование**

(ОБН. - ДВ, БР. 12 ОТ 2022 Г., В СИЛА ОТ 11.02.2022 Г.)

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА"

I. Общи цели на образователното направление.

Чрез образователното направление се извежда на преден план комплексната реализация на речевото развитие на детето от предучилищна възраст. Една от основните функции на обучението по това направление е задоволяването на потребността на детето от речева активност, което предизвиква положителни емоции и се превръща в стимул за изграждане на умения за комуникиране и общуване: готовност за директно и адекватно на речевата ситуация изразяване.

Образователното направление има за цел изграждане на нагласа у детето да слуша активно художествено произведение и да изразява отношението си към него и към постъпките на героите в него. Съдържанието на образователното направление е структурирано в шест образователни ядра: *Свързана реч, Речник, Граматически правилна реч, Звукова култура, Възприемане на литературно произведение и Пресъздаване на литературно произведение.*

Дейностите по образователното направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности.

Планирането на дейностите по образователното направление гарантира запознаване с националните ценности и традиции с цел съхраняване и утвърждаване на националната идентичност.

Необходимо е да се осигурят условия за стимулиране на детето към активност в процеса на говорене и слушане, като то: назовава предмети, признаци, действия и употребява думите в контекста на изречението; разбира смисъла на думите, които употребява; конструира различни видове изречения в ежедневната си реч; произнася правилно фонемите в българския език; проявява култура на речево общуване.

II. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Свързана реч	Назовава пълното си собствено име и възрастта си Назовава имената на членовете на семейството си	Назовава някои роднински връзки в своето семейство Назовава имената на възрастните в детската градина	Назовава държавата, града и улицата, на която живее	Назовава точния си адрес Притежава необходимия речник за описване на места и посоки, описва и представя лесен път или "маршрут" до вкъщи

	Разбира общоприети изрази	Разбира инструкции Дава прости обяснения за своите действия	Разбира и взема участие в разговори, свързани с познати теми	Разбира основния сюжет в различни познати текстове
	Разбира и употребява стандартни думи, използвани в комуникацията (поздрави, извинения, благодарности)	Участва в диалог	Проявява култура на речево общуване, като изслушва събеседника	Съставя устно кратък описателен текст
	Назовава отделни характеристики на играчките, с които играе	Описва играчка по зададени опори (цвет, големина, предназначение)	Описва подробно даден предмет или явление	Разказва кратка случка с помощта на учителя по зададени опорни въпроси
Речник	Назовава имената на близки хора, приятели, играчки и предмети от близкото обкръжение	Назовава правилно предмети, лица, явления, събития	Назовава правилно качества/характеристики и недостатъци на лица, предмети, явления, събития, като използва определения	Разбира и използва думи с абстрактно значение
	Произнася думите правилно	Използва базов речник (съществителни, прилагателни, глаголи, свързващи думи, местоимения)	Използва ясен и правилен език за описване на познати събития	Употребява думи и изрази, използвани в групата и в медиите
Граматически правилна реч	Образува правилно множествено число на думи и обратно	Говори за лични събития в миналото и в бъдещето	Съгласува по род и число прилагателните и съществителните	Разказва кратки истории, като използва подходящ "времеви речник"
	Използва кратки прости изречения	Съставя въпросителни изречения	Използва прости разширени изречения	Конструира сложни изречения по нагледна и словесна основа
			Разбира разликата между дума и изречение	Различава изречение от текст
Звукова култура	Изговаря отчетливо думите в общия поток на речта	Говори силно или тихо, бързо или бавно, ясно и отчетливо	Произнася правилно думи с фонетични и с правоговорни особености	Поставя правилно по практически път ударение на използваните думи

			Определя броя на звуковете в думата	Определя звука в началото и в края на думата
			Разпознава и използва информация, поставена на стените (имена, дати)	Разпознава и назовава графични знаци на някои печатни букви, свързани с наименованията на познати лица и предмети
			Контролира координацията на ръката и окото, за да развие фината моторика	Демонстрира начални графични умения
Възприемане на литературно произведение	Възприема кратки приказки	Възприема гатанки, римушки, стихотворения, приказки	Възприема кратки произведения от художествената литература	Възприема познати произведения от художествената литература чрез пресъздаването им в театъра или в киното
	Назовава основните герои в литературно произведение	Определя ролята на героите от познати литературни произведения	Описва според основните моменти в произведението литературни герои	Илюстрира съдържанието и героите от литературни произведения
	Разбира съдържанието на кратки литературни произведения	Задава въпроси, свързани с художествен текст	Разпознава епизод от познато литературно произведение	Определя по илюстрации последователността в сюжета на литературно произведение
	Различава в литературното произведение начало и край	Изразява отношението си към постъпките на даден герой	Изразява отношението си към литературно произведение и към постъпките на героите от него	Съотнася постъпките на герои от литературно произведение към собствения си опит
Пресъздаване на литературно произведение	Наизустява според възможностите си цялостно или част от кратки стихчета и римушки	Казва наизуст стихчета, гатанки и римушки и преразказва по дадени опори кратка приказка	Изпълнява изразително конкретен художествен текст	Участва в драматизиране на приказки и разкази

		Избира и играе роли на герои от познати литературни произведения	Измисля игри по познати литературни произведения	Преразказва приказка или разказ, като импровизира реплики и използва подходящи невербални средства за комуникация
--	--	--	--	---

III. Насоки за учителя.

Овладяването на езика и развитието на речта се свързват с възможността на децата да обогатяват своята устна реч, да усвоят значението на думите в най-различни ситуации. Дейностите, свързани с развитието на речта, често се свързват с определен социален опит, като това допринася за усъвършенстване способността на детето да разширява представите си за света.

Учителите насочват своите усилия към изграждане на среда за стимулиране на игрите като средство за обогатяване на детската реч; насърчаване интереса на децата към значението на думите; стимулиране на интереса към книгите и слушането на кратки художествени текстове; водене на диалог и участие в него; използване на точен речник и стимулиране на детето да отделя елементите на формалната и съдържателната страна в процесите на говорене и слушане.

Практическото овладяване на българския език е основа за общуването. Резултатите от развитието на речта правят възможна интеграцията на деца с майчин език, различен от българския, както и по-нататъшната им реализация в училищното обучение. Учителят насърчава конструирането на кратко просто изречение по образец, използването на сегашно, минало свършено и просто бъдеще време, единствено и множествено число на съществително нарицателно име и умалителната му форма, съгласуването на прилагателното със съществителното име по род и число чрез примери и модели.

Посредством литературни произведения се стимулират говорните умения у детето. Дейностите са подчинени на усъвършенстването на уменията за общуване както с деца, така и с възрастни.

Овладяването на българския език е основа за подготвянето на учебно-познавателните умения за обучение в първи клас. Учителите трябва да разглеждат усвояването на езика във взаимовръзка с образователното съдържание по всички образователни направления и да осигурят вътрешно интегриране на целите на българския език в областта на: слушане, говорене, подготовка за графичните знаци и смислоразличителната роля на думата, сричката и фонемата в говорния контекст, като насърчават дейности, свързани с разпознаване и конструиране на основните граматични единици и структури: звук, дума, изречение, текст.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум една педагогическа ситуация седмично - за първа възрастова група, в минимум две педагогически ситуации седмично - за втора и трета възрастова група, и в минимум три педагогически ситуации седмично - за четвърта възрастова група.

Приложение № 2 към чл. 28, ал. 2, т. 2

(Изм. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.)

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "МАТЕМАТИКА"

I. Общи цели на образователното направление.

Образователното съдържание по математика е съобразено с общата цел на предучилищното образование и с целите на обучението по математика в първи клас. Спецификата на образователното направление е в това, че съдържанието му трябва да осигури формиране на елементарни представи за основни математически понятия, които се изучават по-късно в училище. От друга страна, математическото обучение стимулира общата познавателна дейност и развива умствените способности на детето, които са основа за интелектуалното му развитие. Обемът на съдържанието по образователното направление включва конкретни количествени, геометрични, пространствени и времеви представи и умения, систематизирани в пет образователни ядра: *Количествени отношения, Измерване, Пространствени отношения, Времеви отношения, Геометрични фигури и форми.*

Основната цел на математическата подготовка е стимулиране на детското развитие чрез насочване на познавателните интереси на детето към математическите характеристики на околния свят и тяхното диференциране чрез овладяване на обобщени способности при възприемането и оценяването им. Цели се стимулиране на интелектуалното развитие на децата чрез: изграждане основите на логико-математическото мислене, развиване на сензорни способности и овладяване на сензорни еталони, обогатяване на речника и свързаната реч.

Дейностите по образователното направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности.

II. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Количествени отношения	Брои до три	Брои до пет в прав ред и отброява предмети до пет	Брои до десет в прав ред	Брои до десет в прав и обратен ред, отброява предмети до десет
		Определя реда на обект в редица от три предмета	Определя реда на обект в редица от пет предмета	Определя реда на обект в редица от десет предмета
	Различава едно и много	Практически моделира числата до 5, като използва предмети	Определя броя на обекти до 5 и ги свързва със съответната цифра на числото	Определя броя на обекти до 10 и ги свързва със съответната цифра на числото

	Сравнява две предметни групи (до три предмета) и ги назовава: толкова, колкото	Сравнява две предметни групи (до пет предмета) и ги назовава: поравно, повече и по-малко	Подрежда две множества в зависимост от броя на обектите в тях (до десет обекта)	Сравнява броя на обектите (до 10) в две множества
			Подрежда редицата на числата до 5	Подрежда редицата на числата до 10
				Възприема събирането като практическо добавяне, а изваждането като отнемане на част от група
Измерване	Практически обследва височината на предметите	Назовава и показва дължина на предмети, като използва дълъг, къс, по-дълъг, по-къс	Назовава и показва широчината на предмет	Сравнява обекти по техни признаци: дължина, височина и ширина
	Определя равни по височина предмети	Подрежда три предмета във възходящ и низходящ ред по височина	Подрежда пет предмета във възходящ и низходящ ред по височина или дължина	Подрежда три предмета във възходящ и низходящ ред по височина, дължина или ширина Намира мястото на пропуснат обект в сериационна редица
			Измерва дължина, като използва "лентичка" или друг предмет	Избира мярка (предметна) за измерване на височина, дължина и ширина Сравнява тежестта на предмети по време на игри, като използва лек/тежък
Пространствени отношения	Определя мястото на предмет спрямо собственото си местоположение - горе, долу, отпред, отзад	Определя мястото на предмет спрямо собственото си местоположение, като използва близо и далече	Определя мястото на предмети в пространството, като използва съседство, вътре, вън	Определя пространствените отношения (вътре, вън, между, затворено, отворено)

			Установява пространствени отношения между обекти (между два обекта; между повече обекти; на всеки спрямо всеки)	Определя взаимното разположение на обекти (над, под, пред, зад, до, върху, на и др.)
		Ориентира се по основните посоки, като използва напред, назад, нагоре и надолу	Определя посоките нагоре, надолу, напред, назад, наляво, надясно	Описва пространственото разположение на два предмета един спрямо друг, като използва отляво, отдясно
			Назовава части на собственото си тяло, като определя лява/дясна ръка, ляв/десен крак, ляво/дясно ухо/око	Използва пространствени термини за посоки, местоположения, разстояния и пространствени отношения (надясно/наляво; нагоре/надолу; отпред/отзад; близо/далеко; по-рано/по-късно; редом, по средата, на върха, горе вляво; долу вдясно; отпред вляво и др.)
			Ориентира се в двумерното пространство (по план, в квадратна мрежа, лабиринт)	Представя графично пространствени отношения
Времени отношения	Разпознава и назовава ден и нощ	Разпознава и назовава частите на денонощието: сутрин, обед, вечер, нощ	Разбира редуването на три денонощия (вчера, днес, утре)	Познава, назовава и подрежда дните на седмицата в тяхната последователност
	Има представа за годишните сезони	Разпознава и назовава годишните сезони	Ориентира се в последователността на сезоните	Познава, назовава и подрежда месеците на годината, отнасящи се към всеки сезон
		Ориентира се в последователността на събитията във времето, като използва в началото - после; по-рано - по-късно; преди - след това	Разбира информацията, която съдържа календара	Познава предназначението на часовника като уред за измерване на времето

Равнинни фигури	Има представа за кръг, квадрат и триъгълник	Разпознава и назовава кръг, квадрат и триъгълник	Различава и назовава правоъгълник	Свързва по форма обекти от околната среда и познати геометрични фигури
	Избира назованата фигура	Дава примери за познати предмети, които имат формата на кръг, квадрат и триъгълник	Комбинираща познати геометрични фигури	Моделира по образец познати геометрични фигури
			Продължава алгоритмични поредици от познати геометрични фигури	Графично възпроизвежда геометрични фигури

III. Насоки за учителя.

Спецификата на предучилищната математическа подготовка е в това, че съдържанието ѝ трябва да обезпечи преди всичко формиране на основните математически представи, върху които ще се овладеят математическите знания в училище и ще се стимулират умствените способности на детето, които до голяма степен ще определят по-нататъшното му развитие и адаптиране към училищното обучение.

Още от първа възрастова група акцентът трябва да се постави върху развиващото обучение: задачите за възпитанието и социализацията на децата да се реализират на базата на конкретен образователен материал, който е основа за формиране на похватите за умствена дейност. Важното е не просто натрупване на знания, а овладяване на умения за прилагането им. За да се развият умствените способности на детето, то трябва да бъде научено да отделя основните параметри на обекта и неговите отношения. Затова работата на учителя е да насочва децата към: систематизация на обектите по техните външни свойства; точно възприятие на самите обекти и откриване в тях на прилики и разлики; решаване на мисловни задачи за установяване на количествени, пространствени и времеви връзки, откриване на причинни зависимости, описване на свойствата и отношенията.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум една педагогическа ситуация седмично - за първа и втора възрастова група, в минимум две педагогически ситуации седмично - за трета възрастова група, и в минимум три педагогически ситуации седмично - за четвърта възрастова група.

Обучението по математика запазва игровия си характер във всички възрастови групи. Образно-символичният характер на игрите и упражненията позволява те да се използват като средство за развиване на въображението, нагледно-образното мислене, овладяването на знаковата функция на съзнанието и формирането на предпоставки за развитие на логическо мислене. Емоционалната наситеност на игровата дейност с математическа насоченост и личностният смисъл на игровото взаимодействие съдействат за развитие на емоционално отношение към света, развитие на самосъзнанието и осъзнаване на себе си като индивид със свое място сред другите.

Приложение № 3 към чл. 28, ал. 2, т. 3

(Изм. - ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.)

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "ОКОЛЕН СВЯТ"

I. Общи цели на образователното направление.

Близката за детето среда е естествената основа за схващане на най-значимите норми на поведение, дейност и живот в света, които демонстрират природо-социалното единство. Чрез образователното направление се реализира педагогическо взаимодействие, насочено към социализиращите процеси - изграждане на адекватна представа за окръжаващата близка социална среда, придобиване на култура на поведение, социални умения за общуване и самостоятелна детска игрова дейност като предпоставки за готовността за училище.

В тази възраст детето избира какво ще разгледа и ясно показва какво все още не привлича вниманието му. Затова и "картината за света" на всяко дете е несъвършена и непълна - тя е резултат от учудване, но същевременно и от систематизиране на опита чрез педагогическите ситуации, чрез които опознава ярки и емоционално привлекателни обекти и предмети.

Приоритет на направлението са социалните умения, които да се трансформират под влияние на когнитивните умения при опознаването на света. Цялостният характер на преживяванията се изменя под въздействието на специфичното придобиване на социален опит в педагогическите ситуации и в самостоятелната игрова дейност. Дейностите по образователно направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности. При планирането на дейностите се осигурява запознаване с националните ценности и традиции с цел съхраняване и утвърждаване на националната идентичност.

Целите на направлението са свързани с разнообразни начини за успешно свързване с другите. Партнирането на учителя е изградено върху емоционалните отношения с децата, предполагащо позитивното настроение и искрената радост от съвместната дейност. Обемът на съдържанието по образователното направление включва конкретни представи и умения за околния свят, систематизирани в четири образователни ядра: *Самоутвърждаване и общуване с околните, Социална и здравословна среда, Светът на природата и неговото опазване и Културни и национални ценности.*

I

I. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Самоутвърждаване и общуване с околните	Разпознава образа си и назовава пола си	Определя полово-ролевата принадлежност на членовете на семейството и на рода си	Изразява привързаност към деца и възрастни в семейството и в близкото си обкръжение	Партнира на учителя и си сътрудничи с връстници
	Описва себе си, като назовава името си и посочва близките си приятели, както и предпочитанията си към облекло и играчки	Описва собствените си преживявания и постъпките си	Спазва правила за общуване по двойки и в малки групи от връстници	Взаимодейства с възрастни и връстници, като отчита настроението им и свързва това настроение с причини, които го пораждат
	Изразява привързаност към членове на семейството	Назовава отговорности на близките си към него и свои отговорности към тях	Разбира семейните отношения и мястото си в семейството	Има конкретна представа за "социалната роля" ученик
	Демонстрира предпочитания към място за игра, играчки и съиграчи	Посочва съиграчи, като се съобразява с темата/замисъла	Изразява взаимопомощ в игри по двойки и в малки групи. Сравнява действията си с тези на другите и активно взаимодейства с възрастни и връстници	Разбира разликата между ролеви и реални взаимоотношения
		Има конкретни представи за деца с различия и съдейства на другите в процеса на самоутвърждаване	Има конкретни представи за проява на доверие и толерантност към другия	Проявява толерантност към деца и възрастни с различия

	Участва в игри с други деца	Създава приятелства	Работи продуктивно в патньорство и екипност	Демонстрира все по-голяма независимост и увереност
	Посочва това, което харесва или не харесва	Изразява причини за това, което харесва и не харесва	Осъзнава различните чувства	Изразява собствените си мисли ясно и конкретно, взема предвид идеите на другите
	Взема участие в игри и играе с радост и удоволствие	Дава идеи за игра	Поддържа интереса към играта	Избягва конфликтите и при необходимост ги разрешава
Социална и здравословна среда	Различава сградите на дома и на детската градина	Разбира функциите и предназначението на предмети, които ползва ежедневно	Разбира предназначението на обществени сгради в близка среда (поликлиника, училище, поща, театър, парк, лунапарк)	Има представи за училището - класна стая, обзавеждане, учебни пособия, нужни на ученика
	Споделя играчки и пособия с децата	Опитва емоционално да свърже желанията си с възможностите на другите за осигуряването им	Обяснява адекватни норми на поведение спрямо познати и непознати за него лица	Изразява своето право на избор и инициатива сред другите
	Назовава игрови средства, роли и правила	Комбинира игрови средства и материали за постигане на игрови цели	Обяснява диференцирано предназначение на игрови съоръжения и материали за подвижни и щафетни игри	Избира игрови действия съобразно особеностите на играчките, предметите за игра и игровата ситуация
	Знае правилата за пътуване в автомобил, като използва детско столче	Показва познаване на правилата на пресичане на улица	Показва познаване на правила за движение по улицата, по коридора, на ескалатора	Разбира и демонстрира необходимото различно поведение и спазване на правила,

				когато е на улицата, в заведението за хранене, на мястото за отдих, на мястото за развлечение
	Познава средства за хигиена и начини на използването им	Назовава и спазва елементарни хигиенни правила и здравословен режим през деня	Познава правила за собствена защита на здравето и за здравословно хранене	Сравнява състояние на здраве и на болест
	Познава професии, свързани с грижите за децата в детската градина	Има представа за професиите на своите родители и това, че работят, за да са полезни и да се грижат за семействата си	Има представа за професии от близкото му обкръжение - образование, медицина, услуги и др.	Разпознава професии от различни области и тяхното значение за живота на хората - строителство, сигурност, обществен транспорт и др.
Културни и национални ценности	Назовава лични празници	Отбелязва в календар на празниците рождени и именни дни на деца в групата	Поздравява по повод на конкретен празник, като се стреми да спазва обичаи в общността	Назовава лични, официални и национални празници, местни обичаи и традиции
	Знае името на страната ни	Определя националността си	Разпознава националния флаг	Разпознава националния химн и реагира, като изразява национална гордост и отдава почит
	Демонстрира готовност и желание за участие във фолклорни празници и игри	Разпознава битова и празнична среда и показва готовност и умения да се включи в подготовката на честването на националния празник, на значими	Разбира и спазва основните елементи от протокола на поведение при честване на националния празник, както и на лични,	Свързва конкретни празници и чествания със съответните личности и събития (3 март, 24 май, 18/19 февруари, 2 юни)

		официални празници, както и на местни празници на общността	фолклорни, официални празници	
		Сравнява предмети, които са част от фолклорната празнична среда, и използва поздравии при употребата им (мартеници, китки, венци, тояжки, маски и др.)	Свързва традиционни ритуали със съответните празници на общността (напр. Коледа, Великден и др.)	
Светът на природата и неговото опазване	Назовава домашни животни и техните малки	Описва диви и домашни животни (тяло и неговите части)	Описва начина на хранене на познати животни	Има представа за промените в поведението на някои животни в различните сезони
	Наблюдава домашни и диви животни в естествената им среда	Познава основни жизнени потребности на животни от близката среда	Пресъздава чрез модели животни и местообитаването им	Свързва животните и техните природни семейства - ято, стадо, рояк и др.
		Разбира необходимостта от грижи за растенията и животните	Посочва грижите, които трябва да се полагат за растения и животни от близкото обкръжение	Обяснява природозащитната дейност на човека и грижите за чиста природна среда
	Назовава плодове и зеленчуци	Различава плодове и зеленчуци, като ги класифицира в предметни игри по нагледни признаци	Има конкретни представи за сезонни плодове и зеленчуци	Разбира потребностите на растенията през различните сезони
		Проявява желание да се грижи за растенията в природния кът и на двора	Разбира нуждата на растенията от вода за развитието им и ги полива	Назовава поне едно условие за живот и развитие на растенията

	Назовава в природни картини метеорологичното време като слънчево, дъждовно, снежно	Познава типични признаци на времето в природна местност и сезона (дъжд, сняг, град)	Сравнява картината на времето чрез метеорологични промени в два сезона	Показва в природен календар метеорологичното време и сравнява промени в сезона/местността
		Разпознава Слънцето, Луната и звездите в природни картини	Познава някои правила за безопасност при поледица, буря, наводнение, силен снеговалеж и пожар	Описва природозащитни инициативи на деца и възрастни по опазване на природата

III. Насоки за учителя.

В образователното направление се систематизират цели, образователно съдържание и очаквани постижения, конкретизирани чрез образователните ядра. Учителят осигурява в ситуацията връзка между образователни ядра, което съответства на систематизирането на детския опит при ориентирането в околния свят. Формулировката на теми трябва да е обща и условна, да произтича от нагласата и светоусещането на детето като субект и център във взаимодействието, да провокира отношение в съответствие с очакваните резултати в направлението. Това го поставя в основата на интегрирането с другите направления не като интегративни връзки, а като познавателна основа за "картината на света".

Педагогът трябва да отделя много повече време и средства в това отношение, отколкото за реализиране на дадената тема - може да пробуди асоциации за лични случки, за вникване в преживяването на детето, което ги споделя. Ценно е да се възпитава у другите деца необходимостта от лично отношение към преживяното. Така доверието и толерантността към другия подготвят сигурността в близката социална общност. Реализират се уменията на детето да се вглежда, да се концентрира, да избира основания за дискусия, да прави опити за предположения, които водят до уменията му да съгласува гледната си точка с другите.

Определянето на постиженията на децата се осъществява при непринудено възприемане на инструкцията под форма на позната за детето игрова дейност.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум една педагогическа ситуация седмично - за първа възрастова група, и в минимум две педагогически ситуации седмично - за втора възрастова, трета и четвърта група.

Учителите насочват своите усилия към организиране на игрова дейност, която да стимулира детската любознателност, емоционалност, инициативност и творчество. Учителят осигурява подходяща игрова среда, както и игрови средства в съответствие с очакваните резултати по това образователно направление.

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО"

I. Общи цели на образователното направление.

Образователното направление "Изобразително изкуство" е насочено към разгръщане на разнообразни изобразителни дейности. Много по-системно детето се включва в познавателни, изобразителни и творчески дейности за подготовка за училище, като умения за решаване на индивидуални и групови задачи, планиране и др. Целенасочено се овладяват графични умения и детайлизация при подготовка на ръката за писане. По-задълбочено е и запознаването с приложно-декоративно изкуство и скулптура.

Дейностите по образователното направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности.

Деца усъвършенстват уменията си да пресъздават обекти и явления от действителността чрез рисуване и оцветяване. Започват и по-активното включване в дейности по художествено конструиране и моделиране. Акцент в образователното направление е развитието на творчеството и работата в екип. Чрез образователното направление се изграждат у детето представи, умения и отношения, свързани с изобразяване и пресъздаване на обекти и явления от заобикалящата го среда. Развиват се както общи, така и специфични възприятия и умения на децата, чрез които те изразяват своите идеи и преживявания в света на формите и цветовете около тях.

Изобразителната дейност обогатява естетическите чувства и преживявания на децата от най-ранна възраст. Чрез организираната и системна работа по образователното направление децата развиват своите познавателни и изобразителни умения в три основни ядра - *Художествено възприемане, Изобразителни материали и техники и Изобразително творчество.*

При планирането на дейностите при възможност се осигурява запознаване с националните ценности и традиции с цел съхраняване и утвърждаване на националната идентичност.

II. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Художествено възприемане		Познава и назовава видове изобразителни материали	Разглежда и описва произведения на различните видове изобразителни изкуства	Изгражда представи за творби на изящните и приложно-декоративните изкуства

	Познава и назовава обекти при разглеждането на картини, илюстрации и произведения на народното творчество	Разпознава образи на познати обекти в достъпни художествени творби	Има представа за народни обичаи и свързаното с тях изобразително творчество	Изпълнява изобразителни задачи по впечатления от творби на изобразителното изкуство
Изобразителни материали и техники			Повтаря пунктирана линия в различни изображения на предмети, без да излиза от линията	Възпроизвежда фигура, знак, прави и криви линии, елементи от знаци
			Използва и съчетава различни изобразителни материали (молив, пастел, бои)	
	Апликира образ, като използва готови изрязани форми	Апликира, като комбинира различни елементи, получени чрез изрязване и откъсване	Умее да апликира двуслойно	Използва многослойно апликиране при изпълнение на изобразителни задачи
	Ритмично рисува хоризонтални, вертикални и наклонени линии с черни и цветни материали	Използва декоративни елементи и съчетава цветовете при украса на детски творби от областта на народното и приложното творчество		Използва безопасно различни видове материали и пособия за изобразяване
	Манипулира с пластичен материал	Моделира обемни образи и придава характерни детайли и особености, като използва различни пластични материали	Изработва колажи от различни материали, маски, елементи на украшения и предмети от бита	Използва материали и техники за конструиране и моделиране
Изобразително творчество	Има представа за характерните особености на изобразяваните обекти и явления	Показва композиционни умения за подреждане и изобразяване на пространството	Композира пана, украса за празник, декори за театър	Избира конкретна тема и я изобразява при рисуване, апликиране и моделиране

		Изобразява обекти чрез крива затворена линия и кръгла форма	Умее да изобразява характерна поза или движение	Пресъздава обекти и явления от действителността чрез рисуване и оцветяване
	Избира средства за изобразяване	Декорира свободно, като използва стилизирани образи	Създава илюстрации по любими приказки самостоятелно или в екип	Пресъздава впечатления и преживявания с различни изразни средства
	Създава образи от различни по форма и големина части	Умее да изгражда тематични рисунки по общ проект	Рисува фантазни образи по филми, приказки, по музика и др.	Планира последователността на действията и използването на различни материали и техники при изпълнение на изобразителни задачи самостоятелно или в група

III. Насоки за учителя.

В ситуациите по изобразително изкуство децата получават знания за най-общите особености на произведенията на живописата, графиката, скулптурата и приложното изкуство. Разпознават познати произведения на изобразителното изкуство и материалите, с които се изграждат. Децата придобиват начални познания за средствата, с които се постига художествена изразителност, например детайлизация, декорация, цветови съчетания и др. Изгражда се усет за подбор и съчетаване на цветове и форми. Запознават се и се използват основните техники за рисуване, апликиране и моделиране.

Децата се включват в дейности, при които усвояват умения и техники за изграждане на образи по представа, памет, впечатление и наблюдение. Те са стимулирани да изразяват емоционално и оценъчно отношение към резултатите от собствената си изобразителна дейност и тази на другите. В ситуациите по изобразително изкуство те се ориентират в изобразена действителност и диференцират отделни образи и елементи. Учителят организира дейности за усъвършенстване на уменията за планиране на изобразителната дейност. Развива се творческото въображение на детето. Важен акцент е и формиране на умения за създаване на картини от изходни елементи и умения за ориентиране във визуално-информативна среда.

Учителят осигурява подходяща игрова среда, както и игрови средства в съответствие с очакваните резултати по това образователно направление. Много от дейностите по изобразително изкуство могат да бъдат пренасяни в други образователни направления, например подготвяне на украса за празник, събиране на различни природни материали, разказване на приказка и илюстриране на части от нея и др. Учителите насочват своите усилия към организиране на игрова дейност, която да стимулира детското въображение и творчество.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум две педагогически ситуации седмично за всяка възрастова група.

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "МУЗИКА"

I. Общи цели на образователното направление.

Образователното направление предпоставя осъществяването на широк кръг дейности, в основата на които е емоционалната активност на децата. Тук са маркирани и проблемни акценти с оглед на социалната, познавателната и музикално-артистичната подготовка на децата за постъпване в първи клас. С оглед на това направлението залага на заучаване на по-голям брой песни, както и импровизиране на инструментален съпровод на песен. Развитието и обогатяването на речта на децата се свързват и с определяне звучността на музика с използване на няколко понятия. Отделено е внимание на връзката с българския фолклор чрез изпълнение на елементи на право хоро, ръченица и някои народни обичаи. Усетът за темпо и динамика в музиката се основава на реагирането на децата при звучаща музика, в която ясно се очертават темпови и динамични промени.

Дейностите по образователното направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете и формиране на лично отношение към музиката като изкуство, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности.

Чрез съдържанието по образователни ядра *Възприемане*, *Възпроизвеждане*, *Музика и игра* и *Елементи на музикалната изразност* се постига развитие на музикално-изпълнителски умения и умения за слушане на музика, насърчаване на спонтанната детска артистичност, както и стимулиране на интереса и желанието на децата да пеят, да слушат музика, да ѝ се радват и да я преживяват. При планирането на дейностите се осигурява запознаване с националните ценности и традиции с цел съхраняване и утвърждаване на националната идентичност.

II. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Възприемане		Разпознава музикално произведение от посочени две познати произведения и го свързва правилно със заглавието му	Свързва всяко от две посочени познати музикални произведения със съответното заглавие	Разпознава три познати (слушани) музикални произведения

	Разпознава визуално музикалните инструменти акордеон и тъпан	Разпознава визуално музикалните инструменти пиано цигулка	Разпознава визуално музикалните инструменти тромпет и гайда	Разпознава визуално музикалните инструменти китара и тамбура
		Разпознава по тембъра (звучността) цигулката и кавала в солово изпълнение	Разпознава тембъра на тромпет и гайда в солово изпълнение	Разпознава марш, валс, хоро и ръченица
		Характеризира звученето на музика, като използва едно-две определения	Различава ролите на певеца, на музиканта и на слушателя	Влиза в ролята на певец, музикант и слушател
Възпроизвеждане	Пее до три научени кратки песни	Възпроизвежда мелодия според индивидуалните си възможности	Пее до четири различни по тематика песни от репертоара на детската градина	Пее до пет научени песни
		Свири подражателно на детски ударни музикални инструменти равни тонови трайности	Използва детски музикални инструменти, за да възпроизведе позната мелодия	Импровизира елементарен съпровод с детски музикални инструменти по собствен замисъл или със задача от учителя
Музика и игра	Изпълнява ритмични движения в кръг и в редица - хванати за ръце и един зад друг	Изпълнява на фона на звучаща музика движения в кръг, в редица и по двойки	Изпълнява серия от повтарящи се ритмични движения като елементи от танц	Спазва хореографията при изпълнение на танц
	Марширува на подходяща музика	Отразява двигателно, според възможностите си, темпови промени на музика	Импровизира танцови стъпки и движения на маршова, хороводна и валсова музика, както и съвременни танци	Импровизира танцови стъпки и движения на различна по характер и националност музика
Елементи на музикалната изразност		Разграничава високи и ниски тонове на основата на съпоставяне	Отличава солово от оркестрово изпълнение	Разпознава детски и мъжки гласове
		Различава бързо-бавно в музика при съпоставяне	Реагира на темпови промени (бавно-бързо) на звучаща музика	Реагира на динамични промени (силно-тихо) в музика

III. Насоки за учителя.

Изборът на музикален репертоар е предмет на тематичното разпределение за децата от всички възрастови групи. От друга страна, чрез музиката (песни и инструментална музика) се осъществява музикалното възпитание, което допринася за цялостното развитие на децата. Така те ще натрупват музикално-слухови представи за многообразието в музиката и за нейното функциониране в обществото; слуховият им опит ще се обогатява с различна по облик, интонация, стил и жанр музика.

Основната дейност в детската градина е пеенето, като не бива да се поставят непосилни задачи и изисквания към детето в тази област. Основното е децата да пеят с желание и радост, да усещат по свой начин посланието на музиката. Всички изисквания по-нататък могат да бъдат единствено препоръчителни. Музиката и играта са свързани чрез възможностите, които дават на детето за избор на роля или партньор за изразяване. Ето защо учителите насочват своите усилия към организиране на игровата дейност, която да стимулира детската емоционалност и инициативност.

Свирането с детски музикални инструменти и движенията с музика също следва да носят на децата радост и желание за музициране. Тук могат да се проявяват в някои случаи още по-ярко индивидуалните възможности и желания на децата. Дейността слушане на музика е свързана преди всичко с ангажиране на слуховото внимание на децата и провокиране на интерес към нея. Поставянето на задачи, дори и съвсем елементарни на пръв поглед, но поднесени интонационно интригуващо от педагога, е сполучлива форма за успех.

Дадена музика може да предизвика различни асоциации у всеки - всяко дете съпреживява и отразява по свой начин посланието на музикалната творба. Освен това по отношение на една и съща музика различните хора, дори и децата в тази възраст, могат да изразят различни мнения, дори оценки, и никой не бива да си присвоява правото да определя като "невярна" или "лоша" дадена музика. Затова още от най-ранна възраст следва да се насочва вниманието на децата, че в културата, в изкуствата и в частност в музиката всеки човек има право на свой личен вкус и предпочитания, но трябва да зачита и уважава избора на другия. Най-важната задача на педагога е да активизира и развива постоянно не някакви умения за възпроизвеждане на факти, а освободеното от задръжки мислене на децата. Мислене, което особено в детската възраст се свързва с фантазията и въображението.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум две педагогически ситуации седмично за всички възрастови групи.

Приложение № 6 към чл. 28, ал. 2, т. 6

(Изм. - ДВ, бр. 75 от 2021 г.)

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "КОНСТРУИРАНЕ И ТЕХНОЛОГИИ"

I. Общи цели на образователното направление.

Образователното направление "Конструиране и технологии" включва както редица манипулативни и практически умения, така и важни познавателни умения в подготовката на детето за училище. Например работа със схематични изображения, разбиране, решаване на проблеми, работа по малки проекти, пренос на знания и др. Дейностите по образователното направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности.

Обособена е и работата по *първоначално запознаване с техниката* - инструменти, машини, които децата срещат и използват като модели и играчки на транспортна и строителна техника и домашни уреди. Децата са насочени да разбират ролята им в живота на хората и някои правила за безопасност. Препоръчва се по-голям дял на самостоятелността в конструктивно-техническата дейност, както и работата *по собствен замисъл*, вкл. подбиране и комбиниране на подходящи и разнообразни материали и инструменти.

Предложени са възможности за началното развитие на *инициативността и предприемчивостта и дигиталната компетентност*, като се формират умения за работа в екип, планиране, представяне и осъществяване на идеи и малки проекти. Създават се условия за първоначално запознаване с възможностите на информационните и комуникационните технологии.

II. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Конструиране и моделиране	Възпроизвежда показана от учителя последователност за създаване на модел	Разбира и следва по-етапно демонстрирани указания при създаване на модел	Изработва модел или изделие, като следва инструкции на учителя, от снимки или технически рисунки	Самостоятелно довършва модел по образец, като подбира разнообразни материали и инструменти
	Сгъва, залепва и нанизва с помощта на учителя елементи за създаването на модел	Изработва под указанията на учителя модел, като изрязва, сгъва и залепва елементи	Изработва по образец и собствен замисъл модели и изделия, като подбира и комбинира подходящи разнообразни материали и инструменти	Предлага, представя и обяснява идея или решение при изработване на модел

	Включва изработени играчки в игрови дейности	Оценява по зададени 2-3 критерия изработени модели и ги включва в игрови дейности	Оценява по различни предварително зададени критерии собственоръчно направени модели и ги включва в игрови дейности	Оценява по собствени критерии модели и изделия и ги включва в игрови дейности
Обработване на материали, съединяване и свързване	Има представа за хартия и природни материали	Различава хартия, текстилни и природни материали в различни изделия	Прави подходящ избор на хартия, картон, природни и текстилни материали при изработване на модел или изделие	Подбира и използва хартия, картон или текстил в зависимост от свойствата им, когато при изработката на модел или изделие прилага късане, залепване, намокряне, намачкване, оцветяване
	Къса хартия на ленти	Реже с ножица хартия по очертана права линия	Използва ножица за рязане на хартия и други хартиени материали по права, крива и начупена линия	Реже хартия и картон, като използва шаблон
	Лепи хартиени ленти върху лист	Съединява отрязани с ножица елементи чрез залепване	Сгъва хартия и картон по ориентири	Прегъва последователно няколкократно хартия и картон
	Промушва конци и прежда през отвор	Свързва чрез нанизване и промушване	Свързва, като използва допълнителни елементи, като пластилин, кламер, сламка и др.	Съединява елементи, като залепва, преплита и завързва
Грижи и инициативност	Има представа за видовете дрехи, тяхното предназначение и поддръждане	Стреми се да пази, чисти и подрежда дрехите и обувките си по указание	Познава правила за запазване на дрехите чисти и спретнати	Познава начини за самообслужване вкъщи и в детската градина
	Облича се и съблича с помощта на възрастен	Стреми се да облича и съблича дрехите си по указания	Облича се и се съблича самостоятелно	Стреми се да се облича, като закопчава и завързва

	Подрежда прибор и салфетка за хранене по указания	Подбира прибори за хранене	Ползва самостоятелно прибори за хранене, сервира и отсервира отделни ястия с помощта на възрастен	Спазва правила за култура на хранене и сервиране
	Има представа за изискванията за безопасност и чистота	Подрежда местата за занимания, игра, сън и хранене с помощта на възрастен	Следва указания при подреждане и поддържане на реда, чистотата и естетическия вид на занималнята	Самостоятелно подрежда и поддържа реда, чистотата на личните си вещи, играчки и материали вкъщи и в детската градина
		Изслушва и избира едно от няколко възможни решения	Предлага идеи и участва в провеждането на малко състезание, игра или дейност в детската градина	Участва в малък общ проект в детската градина
	Приема сътрудничество с деца и възрастни	Има представа за лично участие в общите дейности на групата	Стреми се към сътрудничество при съвместна дейност	Сътрудничи с другите при работа по общ замисъл
Техника	Има представа за играчки на отделни превозни и товарни средства	Сравнява пътнически, товарни и превозни средства	Различава превозните средства спрямо мястото на придвижване	Посочва важни за децата пътни знаци на кръстовище и обяснява нормите за безопасно придвижване по пътна маркировка
	Различава инструменти, които използва в своята дейност - четка, молив, прибор за хранене и др.		Има представа за ролята на техниката в играчки с батерии, светлини, звук, компютри и др.	Има представа за предназначението на някои домашни електроуреди и правилата за безопасност
		Има представа за устройства за информация и комуникация - телевизия, аудио- устройства	Различава устройства за комуникация и информация - телефони	Познава отделни възможности на устройства за комуникация и информация

III. Насоки за учителя.

Дейностите за постигане на резултатите по това образователно направление са ориентирани към възпроизвеждане на последователно показани от учителя операции, дейности, движения, техники за създаване на модел или макет. Практическата работа се насочва към поетапно демонстрирани от учителя и представени чрез образец указания за изработване на опростени изделия от познатата на детето среда - превозни средства, мебели и уреди, играчки, животни и др.

Учителят дава конкретни насоки към децата за самостоятелно оформяне на елементи и обработване на хартия и картон. Препоръчват се разнообразни упражнения в рязане по различни линии. Децата започват да изрязват печатни разгъвки на различни опростени изделия. Когато е възможно, трябва да започне и по-системното използване на информационните технологии предимно за онагледяване на обучението или играта. Могат да се предложат разнообразни дейности за различаване на устройства за комуникация и информация. Учителите насочват своите усилия към изграждане на среда за стимулиране на игрите като средство за обогатяване на детския опит.

Предвиждат се дейности за *изработване на модели*, макети, изделия по указания, образци и технически рисунки. Предлага се работа с популярни материали, като *хартия и картон, текстил, отпадъчни и природни материали*. Формират се първоначални умения за *рязане, прегъване, залепване, свързване, украсяване* и др., както и представи за някои *знаци* и правила в конструирането и моделирането. Важно е учителят да създава повече условия за работа по собствен замисъл или обща идея в групата, например малък проект за украса, дрехи за кукли, декори и др. Децата се насочват към по-активно участие в процеса на малки проучвания, планиране и подбиране на материали и инструменти в процеса на конструиране и моделиране.

Препоръчва се, където е възможно, и включването на мултимедия за представяне на модели, изделия и отделни технологии за тяхното изработване. Децата се включват в разнообразни дейности, в които изпълняват поставените им задачи, стремят се към *успех и самоутвърждаване*. Разширяват се уменията за *оценка и самооценка*, като се добавят и критерии, предложени от детето.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум една педагогическа ситуация седмично - за първа и втора възрастова група, и в минимум две педагогически ситуации седмично - за трета и четвърта група.

ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА"

I. Общи цели на образователното направление.

Целевата ориентация на стандарта по образователното направление е комплексното развитие на детето от предучилищна възраст: добро здравословно състояние, физическо развитие и дееспособност; потребност, познавателна активност и емоционална удовлетвореност от двигателната дейност; игрови и комуникативни умения в игровата двигателна дейност. Дейностите по образователното направление са подчинени на целта за осигуряване на щастливо детство на всяко дете, както и за изграждане на мотивация и увереност в собствените му възможности.

Очакваните резултати за това направление са: съответстващо на възрастта ниво на двигателните способности и функционалните възможности на организма; умения за комбиниране на приложените движения и елементи от спортно-подготвителни игри в разнообразни условия; познания за спортове, спортни съоръжения, пособия и екипировка; положително отношение към двигателната активност, здравословния начин на живот, спорта и туризма, като фактори за обществен, фамилен и индивидуален просперитет.

II. Очаквани резултати.

Образователно ядро	Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
Естествено приложна двигателна дейност	Придвижва се самостоятелно и организирано в група със и без водач от и към предварително определени ориентири и посоки	Строява се един зад друг и един до друг по права линия, в кръг и обратно със и без захващане на ръцете. Придвижва се чрез ходене в общ темп и ритъм	Строява се от разпръснат строй в колона, редица, в кръг и обратно. Придвижва се чрез ритмувано ходене по предварително определен метричен размер	Строява се и се престроява в колона, редица, кръг и обратно със смяна на посоката и темпа. Придвижва се чрез маршируване и спазва точно устни указания
	Придвижва се чрез ходене с малки крачки, с големи крачки, на пръсти, пети и назад с различни положения и движения на ръцете	Придвижва се чрез ходене в разпръснат строй, в колона с престрояване в кръг и обратно, със смяна на посоката	Придвижва се чрез ходене в коридор над и между ниски препятствия, в различно темпо, в зиг-заг и странично с догонваща крачка, с високо повдигане на коленете	Придвижва се чрез ходене равновесно по тясна повърхност (пейка) с изпълнение на равновесни стоежи, обръщане, пресечни стъпки, отскок до полуклек

Придвижва се чрез бягане в различни посоки и редувано с ходене. Бяга в коридор до определена цел	Придвижва се чрез бягане в разпръснат строй, в колона, със смяна на посоката и темпа. Бяга в права посока и зигзаг	Придвижва се чрез бягане в права посока и зигзаг над и между различни препятствия. Изпълнява насрещно бягане единично и по двойки	Изпълнява комбинации от различни видове бягане с други естествено-приложни движения. Изпълнява насрещно бягане с разминаване в редици. Бяга за постижение
Подскача с два крака на място и с придвижване. Скача на дължина от място, в дълбочина - от високо на ниско и за достигане на предмет, окачен на височина	Изпълнява подскоци с придвижване напред. Скача в дълбочина - от ниско на високо. Скача и прескача ниски препятствия с един и два крака	Изпълнява подскоци с ляв и десен крак. Скача от ниско на високо, съчетано с отскачане от един и два крака. Скача на дължина и височина със засилване, с въженце с два крака на място	Изпълнява подскоци с един крак и с придвижване напред. Скача с въженце с придвижване напред, на дължина и на височина със засилване, в дълбочина (върху постелка) от височина 40 см
Търкаля/хвърля отдолу плътна топка (1 кг) с две ръце, гумена топка с една и две ръце свободно и към цел, между деца в кръг	Хвърля с две ръце отдолу напред и отгоре напред гумена топка, с една ръка малка топка във вертикална цел и в далечина	Хвърля вертикално нагоре и опитва да лови малка гумена топка (с една ръка, със смяна на ръцете), подава и лови гумена топка по двойки	Хвърля малка гумена топка с една ръка отгоре в далечина, плътна топка (1 кг) с две ръце над глава, гумена топка с две ръце от гърди и отгоре в повдигната хоризонтална цел
Катери се по наклонена и вертикална стълба (катурушка) със стъпване с двата крака на всеки напречник.	Катери се по нисока катурушка и сяда върху нея. Свободно се прекатерва над уред с височина до 40 см.	Катери се по висока катурушка или гимнастическа стена със странично хоризонтално придвижване	Катери се с кръстосана координация по диагонал на гимнастическа стена (катурушка) и изпълнява вис - обръщане в тилен лег и повдигане на краката
Придвижва се чрез свободно лазене от колянна опора от и към предварително определени ориентири в	Придвижва се от свита стояща опора от и към предварително определени ориентири в права посока, по гимнастическа пейка и се провира през обръчи	Придвижва се чрез лазене от лакътно-колянна опора и от колянна опора с неголяма тежест на гърба и в комбинация с провирване и прекатерване	Придвижва се чрез лазене от свита стояща опора странично и в кръг. Провира се чрез изтегляне от лицев и тилен лег

	права посока и зигзаг и се провира под въже			
Спортно-подготвителна двигателна дейност	Изпълнява дейности от различни спортове, имащи естествено-приложен и оздравителен характер (спускане с шейни, тротинетка или колело, туристическо ходене, катерене)	Изпълнява щафетни игри с елементи от различни спортове (бадминтон, баскетбол, волейбол, лека атлетика, спортна гимнастика, футбол, хандбал, тенис и др.)	Изпълнява спортно-подготвителни игри, обвързани с различни спортове - бадминтон, баскетбол, волейбол, лека атлетика, спортна гимнастика, тенис, футбол, хандбал и др.	Участва в игри и състезания с поставени задачи от спортове (лека атлетика, бягане, скачане и хвърляне, баскетбол, футбол или хандбал, тенис на корт, плуване), насочени към формиране на двигателен опит
	Проявява желание да изпълнява елементи от различни спортове и преодоляване на изкуствени и естествени препятствия	Спазва основни изисквания и правила при изпълнение на елементи на различни спортове	Съблюдава и изисква от другите спазването на правила и норми на поведение в игровата дейност и проявява обща солидарност към принципите на честната игра	Проявява стремеж към постижения и себедоказване, коопериране и взаимодействие в различни по вид игри
	Проявява интерес към елементи от различни спортове	Познава характерни различия между популярни спортове, както и местата и изискванията за провеждането им	Различава положителното и отрицателното в поведението на играчите в съревнователни условия и игри	Посочва примери за вида спорт в зависимост от използвания уред (топка, ракета и др.), от броя на играчите (отборни и индивидуални), от условията, при които се провеждат (зимни, водни)
Физическа дееспособност	Изпълнява физически упражнения без уред, които въздействат върху развитието на всички мускулни групи	Изпълнява физически упражнения без уред, които да въздействат върху развитието на всички мускулни групи и подпомагат развитието на по-слабите мускулни групи (коремни и странични)	Изпълнява двутактови физически упражнения с уред и без уред, които да въздействат върху развитието на всички мускулни групи. Използва естествено-приложните движения за комплексно	Използва естествено-приложните движения за комплексно развиване на двигателните качества с приоритет развитието на двигателните качества бързина, сила и издръжливост.

			развиване на двигателните качества с приоритет развитието на двигателните качества гъвкавост и ловкост. Изпълнява закалителни процедури	Изпълнява закалителни процедури
	Включва се в организирана двигателна дейност	Координира движенията си с тези на останалите участници при изпълнение на двигателна дейност	Назовава двигателните качества бързина, сила, издръжливост, гъвкавост и ловкост	Изпълнява физически упражнения за развитие на двигателни качества
Игрова двигателна дейност	Изпълнява естествено-приложни движения в подвижните игри	Изпълнява двигателни действия в подвижните игри с организиращ характер, за развитие на моториката и двигателните способности, музикално-двигателни, спортно-подготвителни, щафетни и други	Изпълнява комбинации от двигателни действия в подвижните игри	Владее набор от подвижни игри: с организиращ характер; с общо въздействие и с насочено въздействие (за разгриване, дихателни, успокоителни); музикално-двигателни; спортно-подготвителни; щафетни; за усъвършенстване техниката на естествените движения; за комплексно развитие на двигателните способности; народни подвижни игри и други
	Проявява двигателна активност и емоционална удовлетвореност от игровата двигателна дейност	Разбира двигателни задачи и правила, стреми се към постижения и себедоказване	Проявява двигателни умения и качества, определя участието си в игрите по конкретни показатели - точност, бързина, оригиналност, екипност	Инициира замисъл и сюжети на спортна тематика в игровата двигателна дейност, сравнява се и се самооценява в игрово-двигателен и поведенчески план
	Движи се и играе безопасно в групата, в салона и на площадката	Играе с другите деца, като се грижи за своята безопасност и за безопасността на другите деца	Разбира значението на "честната игра"	Познава и спазва духа на "честната игра"

III. Насоки за учителя.

От значение за реализация на целите и очакваните резултати са потребностите на децата от успех и емоционалната удовлетвореност от постиженията. Те изискват организация на стимулираща образователна среда, изпълнение на двигателната дейност чрез подражание, прояви на внимание, подкрепа и сътрудничество, ориентация към резултата чрез игрова мотивация, ясно изразено и видимо одобрение. Учителите насочват своите усилия към изграждане на среда за насърчаване на игровата двигателна дейност като средство за стимулиране на двигателната активност на детето.

Постигането на очакваните резултати се реализира в минимум три педагогически ситуации седмично за всяка възрастова група. Очакваните резултати са разпределени в образователните ядра:

- "Естествено-приложна двигателна дейност" за формиране на двигателни умения и повишаване на физическата дееспособност;

- "Спортно-подготвителна двигателна дейност" за овладяване на елементи от два или три спорта (в зависимост от материалната база), усъвършенстване на моториката и усвояване на знания за спортове, спортни пособия, спортна и туристическа екипировка;

- "Физическа дееспособност" за развитие на двигателните качества и повишаване на равнището на физическата дееспособност;

- "Игрова двигателна дейност" за усъвършенстване на естествено-приложните движения, развитие на двигателните качества, на уменията за изпълнение на елементи от спортните игри, усвояване на социално-комуникативни умения за коопериране, взаимодействие и работа в екип в различни подвижни игри, развитие на игровата култура.

Образователното съдържание се реализира в педагогически ситуации, свързани с образователните ядра "Естествено-приложна двигателна дейност" и "Спортно-подготвителна двигателна дейност", в утринното раздвижване, в подвижните игри и в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.

Допълнителна задължителна форма за стимулиране на двигателната активност с оздравителен ефект е утринната гимнастика, включваща дихателни и изправителни упражнения, различни видове ходене, бягане с малка продължителност, общоразвиващи упражнения и подвижни игри.

Други допълнителни форми на педагогическо взаимодействие са подвижни и спортно-подготвителни игри, спортни празници, разходки, излети и екскурзии.